

Kuntalaisaloite komealupiinin leviämisen estämiseksi

YMPLTK 12.09.2023 § 68
332/11.04.00/2023

Kuntalaisaloite

Asikkalan kuntaan on saapunut kuntalaisaloite koskien komealupiinin ja muiden vieraslajien leviämisen estämistä. Aloitteen tekijä on huolissaan lupiinin haitallisuudesta luonnon monimuotoisuudelle ja ruuantuotannolle. Aloitteessa kerrotaan kansallisen pölyttjästrategian tavoitteesta pysäyttää pölyttäjien määrän ja monimuotoisuuden väheneminen vuoteen 2030 mennessä.

Aloitteen mukaan komelupiini on päässyt leviämään jo uhanalaisten niittykasvien kasvupaikoille. Komealupiinin rehevöittämällä kasvupaikalla menestyvät voimakaskasvuiset lajit, joten niittykasvit ja niillä elävät hyönteiset joutuvat väistymään pientareilta. Se myös kilpailee pölyttäjistä alkuperäisten kasvien kanssa. Lupiinin siitepölyn sisältämä myrkyllinen alkaloidi, lupaniini, voi haitata kimalaisten lisääntymistä. Komealupiini vaikuttaa lisäksi päiväperhospopulaatioihin, koska se ei kelpaa toukille eikä aikuisille ravintokasviksi.

Aloitteen tekijä kokee, että Asikkalan kunnan sivuilla on hyvää ja selkeää tietoa vieraslajeista. Erityisesti vieraslaji-ilta, jonka voi katsoa kunnan sivulla olevan linkin kautta, on todella hyvä ja havainnollistava.

Aloitteessa ehdotetaan, että Asikkalan kunta kehittää edelleen vieraslajitorjuntaa: Kunta voisi jakaa säkkeitä ja hanskoja kuntalaisille vieraslajien torjuntaa varten ja hakea kitkettyjä kasveja sisältävät säkit veloituksetta jäteasemalle asianmukaisesti hävitettäväksi. Kuntalaisia tulisi kannustaa vieraslajien torjumiseen omilla maillaan ja lisäksi kunnan merkitsemillä alueilla, joihin annettaisiin erikseen lupa omatoimiseen vieraslajien kitkemiseen.

Komealupiinin torjunta

Komealupiini leviää tehokkaasti siemenistä, jotka säilyttävät itämiskykynsä pitkään. Sen hävittäminen on hankalaa, sillä maaperän siemenvarastosta nousee uusia taimia useiden vuosien ajan. Komealupiinin hävittäminen vaatiikin pitkäjänteisyyttä ja torjuntatyötä on jatkettava useiden vuosien ajan. Kukintojen katkaiseminen tai niittäminen ennen siementen kypsymistä on hyvä keino estää uusien siementien syntyminen ja niiden leviäminen. Säännöllinen, 2-4 kertaa kasvukauden aikana, kasvin tyveltä tehty niitto heikentää kasvin elinvoimaa ajan myötä.

Komealupiinin niittojätteet rehevöittävät kasvupaikkaa, joten on tärkeää, että ne korjataan pois. Niitetyt komelupiinit tai kukinnot, joissa ei ole vielä siemeniä, voi laittaa kompostiin tai haravoida kasvupaikalla kasaan maatumaan. Kaikki siemeniä sisältävät komealupiinin kukinnot ja muut kasvijätteet on hävitettävä huolellisesti esimerkiksi toimittamalla ne säkitettyinä jäteasemalle. Ylöskaivetun komealupiinin juurakon voi kuivattamisen jälkeen kompostoida.

Vieraslajityö Asikkalassa

Asikkalan kunnan mailla olevien vieraslajien torjunta on ollut pääasiassa ympäristönsuojelun tehtävä ja siihen ovat osallistuneet myös kunnan viheralueiden kunnostuksesta ja ylläpidosta vastaavat. Kunnan maa-alueilla tehdään joka vuosi vieraslajitorjuntaa, mutta se ei ole vieläkään riittävän suunniteltua ja määrätietoista. Vieraslajityö vaatii pitkäjänteisyyttä ja yhteistyötä. Ympäristönsuojelu onkin pyrkinyt kehittämään vieraslajien torjuntaa sekä niistä viestintää. Viestintää on niin maastoviestintänä kuin kirjaston vieraslajinäyttelyilläkin. Myös sosiaalisessa mediassa ja kunnan verkkosivuilla on kerrottu vieraslajeista ja niiden hävittämisestä. Kunta on ottanut kokeiluun viranomaistiedotteet joillakin kiinteistöillä, joiden alueella tai lähistöllä on havaittu vieraslajeja. Varsinainen vieraslajivalvonta kuuluu Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (Laki vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta 7 §).

Toimivallan peruste	Asikkalan kunnan hallintosäätö (19.6.2023) 173 §
Valmistelija	Ympäristönsuojelusihteeri Terhi Ahava puh. 044 778 0277, sähköposti: etunimi.sukunimi(a)asikkala.fi
Esittelijä	Ympäristönsuojelusihteeri Ahava Terhi
Päätösehdotus	<p>Ympäristölautakunta toteaa, että Asikkalan ympäristönsuojelu pyrkii tehostamaan vieraslajitiedottamista ja kunnan mailla tapahtuvaa torjuntaa mm. seuraavilla toimenpiteillä:</p> <ul style="list-style-type: none">• Komealupiinin ja muiden vieraslajien kuten jättipalsamien hävittämisiksi kartoitetaan mahdollisia soolotalkoo kohteita ja viedään kohteisiin kylttejä sekä kitkentäjätteiden keräyspiste. Soolotalkoot – Vieraslajit.fi.• Kuntalaisia kannustetaan tekemään vieraslajihavaintoja vieraslajit.fi -sivustolle.• Tehdään mahdollisimman laajaa ja tehokasta vieraslajiviestintää hyödyntäen mahdollisuuksien mukaan eri alustoja kuten sosiaalista mediaa, painettuja julkaisuja ja tapahtumaviestintää sekä kirjastolle pystytettävää vieraslajinäyttelyä ja maastokylttejä.• Kohdistetaan viestintää erityisesti niille kiinteistöille, joilla kasvaa vieraslajeja.• Annetaan neuvontaa vieraslajitorjuntaan ja omien talkoiden järjestämiseen.• Selvitetään mahdollisuuksia hyödyntää Crowsora-mobiilipelialustaa vieraslajityön tehostamisessa, viestimisessä sekä yhdessä tekemisessä.• Selvitetään kunnan mailla olevat vieraslajiesiintymät ja pyritään tekemään suunnitelmallista ja pitkäjänteistä torjuntaa näissä kohteissa.
Päätös	Ehdotus hyväksyttiin.